

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

בס"ד

Yerova'm's Wife (Anu)

1. מל"א יא-יב

" כו וירבעם בן-נבט אפרתי מן-הצדדה, ושם אמו צרועה אשה אלמנה, עבד, לשלמה; וירם יד, במלך. כז וזה הדבר, אשר-הרים יד במלך: שלמה, בנה את-המלוא--סגר, את-פרץ עיר דוד אביו. כח והאיש ירבעם, גבור חיל; וירא שלמה את-הנער, כי-עשה מלאכה הוא, ויפקד אתו, לکل-סבל בית יוסף. כט ויהי בעת ההיא, וירבעם יצא מירושלם; וימצא אתו אחיה השילני הנביא בדרך, והוא מתכסה בשלמה חדשה, ושניהם לבדם, בשדה. ל ויתפש אחיה, בשלמה החדשה אשר עליו; ויקרעה--שנים עשר, קרעים. לא ויאמר, לירבעם, קח-לך, עשרה קרעים: כי כה אמר יהוה אלהי ישראל, הנני קרע את-הממלכה מיד שלמה, ונתתי לך, את עשרה השבטים. לב והשבט האחד, יהיה-לו--למען עבדי דוד, ולמען ירושלם, העיר אשר בחרתי בה, מכל שבטי ישראל. לג יען אשר עזבוני, וישתחוו לעשתרת אלהי צדני, לכמוש אלהי מואב, ולמלכם אלהי בני-עמון; ולא-הלכו בדרךי, לעשות הישר בעיני וחקתי ומשפטי--כדוד אביו. לד ולא-אקח את-כל-הממלכה, מידו: כי נשיא אשתנו, כל ימי חיינו, למען דוד עבדי אשר בחרתי אתו, אשר שמר מצותי וחקתי. לה ולקחתי המלוכה, מיד בנו; ונתתיה לך, את עשרת השבטים. לו ולבנו, אתן שבט-אחד--למען היות-נר לדויד-עבדי כל-הימים לפני, בירושלם, העיר אשר בחרתי לי, לשום שמי שם. לז ואתך אקח--ומלכת, בכל אשר-תאנה נפשך; והיית מלך, על-ישראל. לח והיה, אם-תשמע את-כל-אשר אצנך, והלכת בדרךי ועשית הישר בעיני לשמור חקותי ומצותי, כאשר עשה דוד עבדי--והייתי עמך, ובניתי לך בית-נאמן כאשר בניתי לדוד, ונתתי לך, את-ישראל. לט ואענה את-זרע דוד, למען זאת--אך, לא כל-הימים. מ ויבקש שלמה, להמית את-ירבעם; ויקם ירבעם, ויברח מצרים אל-שישק מלך-מצרים, ויהי במצרים, עד-מות שלמה. ... מג וישכב שלמה, עם-אבתיו, ויקבר, בעיר דוד אביו; וימלך רחבעם בנו, תחתיו. א וילך רחבעם, שכם: כי שכם בא כל-ישראל, להמליך אתו. ב ויהי כשמע ירבעם בן-נבט, והוא עודנו במצרים, אשר ברח, מפני המלך שלמה; וישב ירבעם, במצרים. ג וישלחו, ויקראו-לו, ויבאו (ויבא) ירבעם, וכל-קהל ישראל; וידברו, אל-רחבעם לאמר. ד אביך, הקשה את-עלנו; ואתה עתה הקל מעבדת אביך הקשה, ומעלו הכבד אשר נתן עלינו--ונעבדך. ... יב ויבאו ירבעם וכל-העם אל-רחבעם, ביום השלישי, כאשר דבר המלך לאמר, שובו אלי ביום השלישי. יג ויען המלך את-העם, קשה; ויעזב את-עצת הזקנים, אשר יעצו. יד וידבר אליהם, כעצת הילדים לאמר, אבי הכביד את-עלכם, ואני אסיף על-עלכם; אבי, יסר אתכם בשוטים, ואני, איסר אתכם בעקרבים. טו ולא-שמע המלך, אל-העם: כי-היתה סבה, מעם יהוה, למען הקים את-דברו אשר דבר יהוה ביד אחיה השילני, אל-ירבעם בן-נבט. טז וירא כל-ישראל, כי לא-שמע המלך אלהם, וישבו העם את-המלך דבר לאמר מה-לנו חלק כדוד ולא-נחלה בן-ישי לאהליך ישראל, עתה ראה ביתך דוד; וילך ישראל, לאהליו. יח וישלח המלך רחבעם, את-אדרם אשר על-המס, וירגמו כל-ישראל בו אבן, וימת; והמלך רחבעם, התאמץ לעלות. במרכבה, לנוס, ירושלם. ... כ ויהי כשמע כל-ישראל, כי-שב ירבעם, וישלחו ויקראו אתו אל-העדה, וימליכו אתו על-כל-ישראל: לא היה אחרי בית-דוד, זולתי שבט-יהודה לבדו.

26 Jeroboam son of Nebat, an Ephraimite of Zeredah, the son of a widow whose name was Zeruah, was in Solomon's service; he raised his hand against the king. 27 The circumstances under which he raised his hand against the king were as follows: Solomon built the Millo and repaired the breach of the city of his father, David.

28 This Jeroboam was an able man, and when Solomon saw that the young man was a capable worker, he appointed him over all the forced labor of the House of Joseph. 29 During that time Jeroboam went out of Jerusalem and the prophet Ahijah of Shiloh met him on the way. He had put on a new robe; and when the two were alone in the open country, 30 Ahijah took hold of the new robe he was wearing and tore it into twelve pieces. 31 "Take ten pieces," he said to Jeroboam. "For thus said the LORD, the God of Israel: I am about to tear the kingdom out of Solomon's hands, and I will give you ten tribes. 32 But one tribe shall remain his—for the sake of My servant David and for the sake of Jerusalem, the city that I have chosen out of all the tribes of Israel. 33 For they have forsaken Me; they have worshiped Ashtoreth the goddess of the Phoenicians, Chemosh the god of Moab, and Milcom the god of the Ammonites; they have not walked in My ways, or done what is pleasing to Me, or [kept] My laws and rules, as his father David did. 34 However, I will not take the entire kingdom away from him, but will keep him as ruler as long as he lives for the sake of My servant David whom I chose, and who kept My commandments and My laws. 35 But I will take the kingship out of the hands of his son and give it to you—the ten tribes. 36 To his son I will give one tribe, so that there may be a lamp for My servant David forever before Me in Jerusalem—the city where I have chosen to establish My name. 37 But you have been chosen by Me; reign wherever you wish, and you shall be king over Israel. 38 If you heed all that I command you, and walk in My ways, and do what is right in My sight, keeping My laws and commandments as My servant David did, then I will be with you and I will build for you a lasting dynasty as I did for David. I hereby give Israel to you; 39 and I will chastise David's descendants for that [sin], though not forever." 40 Solomon sought to put Jeroboam to death, but Jeroboam promptly fled to King Shishak of Egypt;

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

and he remained in Egypt till the death of Solomon...43 Solomon slept with his fathers and was buried in the city of his father David; and his son Rehoboam succeeded him as king. 1 Rehoboam went to Shechem, for all Israel had come to Shechem to acclaim him as king. 2 Jeroboam son of Nebat learned of it while he was still in Egypt; for Jeroboam had fled from King Solomon, and had settled in Egypt. 3 They sent for him; and Jeroboam and all the assembly of Israel came and spoke to Rehoboam as follows: 4 "Your father made our yoke heavy.

Now lighten the harsh labor and the heavy yoke which your father laid on us, and we will serve you.".... 12

Jeroboam and all the people came to Rehoboam on the third day, since the king had told them: "Come back on the third day." 13 The king answered the people harshly, ignoring the advice that the elders had given him.

14 He spoke to them in accordance with the advice of the young men, and said, "My father made your yoke heavy, but I will add to your yoke; my father flogged you with whips, but I will flog you with scorpions." 15 (The king did not listen to the people; for the LORD had brought it about in order to fulfill the promise that the LORD had made through Ahijah the Shilonite to Jeroboam son of Nebat.) 16 When all Israel saw that the king had not

listened to them, the people answered the king: "We have no portion in David, No share in Jesse's son! To your tents, O Israel! Now look to your own House, O David." So the Israelites returned to their homes. 17 But

Rehoboam continued to reign over the Israelites who lived in the towns of Judah. 18 King Rehoboam sent Adoram, who was in charge of the forced labor, but all Israel pelted him to death with stones. Thereupon King Rehoboam hurriedly mounted his chariot and fled to Jerusalem. 20 When all Israel heard that Jeroboam had returned, they sent messengers and summoned him to the assembly and made him king over all Israel. Only the tribe of Judah remained loyal to the House of David.

2. סנהדרין קא ע"ב

אמר רבי יוחנן מפני מה זכה ירבעם למלכות מפני שהוכיח את שלמה ומפני מה נענש מפני שהוכיחו ברבים שנאמר (מלכים א יא.

כז) וזה הדבר אשר הרים יד במלך שלמה בנה את המלוא סגר את פרץ עיר דוד אביו אמר לו דוד אביך פרץ פרצות בחומה כדי

שיעלו ישראל לרגל ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא לבת פרעה

Rabbi Yoḥanan says: For what virtue was Jeroboam privileged to ascend to monarchy? It is due to the fact that he rebuked Solomon for his sins. And for what misdeed was he punished and lost everything? It is due to the fact that he rebuked Solomon and humiliated him in public, as it is stated: "And this was the cause that he lifted his hand against the king: Solomon built the Millo, and repaired the breaches of the city of David his father"(I Kings 11:27). Jeroboam said to Solomon: David, your father, created breaches in the wall so that the Jewish people could ascend for the pilgrimage Festival, and you sealed them in order to marshal forced labor [angarya] for the daughter of Pharaoh, your wife.

3. סנהדרין קב ע"א

"וַיִּמְצָא אֹתוֹ אַחֲרָיָה הַשִּׁילֹנִי הַנְּבִיא בְּדֶרֶךְ וְהוּא מִתְנַסֵּה בְּשִׁלְמָה הַדְּוָשָׁה וְשָׁנִיָּהֶם לְבָדֶם בְּשָׂדֶה". מאי בשלמה חדשה?

אמר רב נחמן: כשלמה חדשה – מה שלמה חדשה אין בה שום דופי, אף תורתו של ירבעם לא היה בה שום דופי. דבר אחר: שלמה חדשה – שחידשו דברים שלא שמעה אוזן מעולם. מאי 'וּשְׁנִיָּהֶם לְבָדֶם בְּשָׂדֶה'? אמר רב יהודה אמר רב: שכל תלמידי חכמים דומין לפניהם כעשבי השדה. ואיכא דאמר: שכל טעמי תורה מגולין להן כשדה.

רש"י: "אף תורתו של ירבעם לא היתה בה שום דופי"

The verse states: "And the prophet Ahijah the Shilonite found him on the way, and he was clad in a new [hadasha] garment, and the two were alone in the field." What is taught by the phrase "in a new garment"? Rav Naḥman says: It was like a new garment; just as a new garment has no imperfection, so too, the Torah studies of Jeroboam at that time had no imperfection. Alternatively, "a new garment" teaches that they introduced [shehideshu] matters that no ear had ever heard. What is taught by the phrase "and the two were

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

alone in the field"? Rav Yehuda says that Rav says: It teaches that all the Torah scholars of that generation seemed, relative to them, like grass of the field, as they were wiser than all of them. And there are those who say: It teaches that all the rationales of the Torah were revealed to them like a field that is exposed for all to see.

4. מל"א יג

"א והנה איש אלהים, בא מיהודה בדבר יהוה--אל-בית-אל; וירבעם עמד על-המזבח, להקטיר. ב ויקרא על-המזבח, בדבר יהוה, ויאמר מזבח מזבח, פה אמר יהוה: הנה-בן נולד לבית-דוד, יאשיהו שמו, וזבח עליך את-כהני הבמות המקטרים עליך, ועצמות אדם ישרפו עליך. ג ונתן ביום ההוא מופת, לאמר, זה המופת, אשר דבר יהוה: הנה המזבח נקרע, ונשפך הדשן אשר-עליו. ד ויהי כשמע המלך את-דבר איש-האלהים, אשר קרא על-המזבח בבית-אל, וישלח וירבעם את-ידו מעל המזבח, לאמר תפשטו; ותיבש ידו אשר שלח עליו, ולא יכל להשיבה אליו. ה והמזבח נקרע, וישפך הדשן מן-המזבח: כמופת, אשר נתן איש האלהים--בדבר יהוה. ו ויען המלך ויאמר אל-איש האלהים, חל-נא את-פני יהוה אלהיך והתפלל בעדי, ותשב ידי, אלי; ויחל איש-האלהים, את-פני יהוה, ותשב יד-המלך אליו, ותהי כבראשנה. ז וידבר המלך אל-איש האלהים, באה-אתי הביתה וסעדה; ואתנה לך, מתת. ח ויאמר איש-האלהים, אל-המלך, אם-תתן-לי את-חצי ביתך, לא אבא עמך; ולא-אכל לחם ולא אשתה-מים, במקום הזה. ט כי-כן צוה אתי, בדבר יהוה לאמר, לא-תאכל לחם, ולא תשתה-מים; ולא תשוב, בדרך אשר הלכת. י וילה, בדרך אחר; ולא-שב בדרך, אשר בא בה אל-בית-אל."

1 a man of God arrived at Bethel from Judah at the command of the LORD. While Jeroboam was standing on the altar to present the offering, the man of God, at the command of the LORD, cried out against the altar: 2 "O altar, altar! Thus said the LORD: A son shall be born to the House of David, Josiah by name; and he shall slaughter upon you the priests of the shrines who bring offerings upon you. And human bones shall be burned upon you." 3 He gave a portent on that day, saying, "Here is the portent that the LORD has decreed: This altar shall break apart, and the ashes on it shall be spilled." 4 When the king heard what the man of God had proclaimed against the altar in Bethel, Jeroboam stretched out his arm above the altar and cried, "Seize him!" But the arm that he stretched out against him became rigid, and he could not draw it back. 5 The altar broke apart and its ashes were spilled—the very portent that the man of God had announced at the LORD's command. 6 Then the king spoke up and said to the man of God, "Please entreat the LORD your God and pray for me that I may be able to draw back my arm." The man of God entreated the LORD and the king was able to draw his arm back; it became as it was before. 7 The king said to the man of God, "Come with me to my house and have some refreshment; and I shall give you a gift." 8 But the man of God replied to the king, "Even if you give me half your wealth, I will not go in with you, nor will I eat bread or drink water in this place; 9 for so I was commanded by the word of the LORD: You shall eat no bread and drink no water, nor shall you go back by the road by which you came."

5. סנהדרין קא ע"ב – קב ע"א

"אמר רב נחמן גסות הרוח (רש"י: גאוה) שהיה בו בירבעם טרדתו מן העולם...אמר רבי אבא אחר תפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו: חזור בך, ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן, אמר לו מי בראש? – בן ישי בראש – אמר ירבעם: אי הכי לא בעינא רש"י: שמפני גאוותו לא רצה לחזור בו..."

Rav Nachman said rudeness of his (Jeroboam's) spirit (Rashi: arrogance) took him out this world...

The verse states: "And after this matter, Jeroboam returned not from his evil way" (I Kings 13:33).

To whatever is the verse alluding, when it states: "After this matter"? Rabbi Abba says: It is after the Holy One, Blessed be He, grabbed Jeroboam by his garment, i.e., he sent prophets and implored him, and said to him: Repent, and you and I and the son of Yishai will stroll together in the Garden of Eden. Jeroboam said to Him: Who will walk in the lead? God said to Jeroboam: The son of Yishai will walk in the lead. Jeroboam said: If so, I do not wish to repent.

6. מל"א יב-יג

"כ ויבן וירבעם את-שכם בהר אפרים, וישב בה; ויצא משם, ויבן את-פנואל. כו ויאמר וירבעם, בלבו: עתה תשוב הממלכה, לבית דוד. כז אם-יעלה העם הזה, לעשות זבחים בבית-יהוה בירושלם, וישב לב העם הזה אל-אדניהם, אל-רחבעם מלך יהודה; והרגני, וישבו אל-רחבעם מלך-יהודה. כח ויעץ המלך--ויעש, שני עגלי זָהָב; ויאמר אֵלֵהֶם, רב-לכם מעלות ירושלם--הנה אֵלֵהיך ישראל,

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. כִּט וַיִּשָּׂם אֶת-הָאֱקֹד, בְּבֵית-אֵל; וְאֶת-הָאֱקֹד, נָתַן בְּדָן. ל וַיְהִי הַדְּבָר הַזֶּה, לְחַטָּאת; וַיִּלְכוּ הָעָם לִפְנֵי הָאֱקֹד, עַד-דָּן. ל א וַיַּעַשׂ, אֶת-בֵּית בָּמוֹת; וַיַּעַשׂ כִּהְנִיחַם מִקְצוֹת הָעָם, אֲשֶׁר לֹא-הָיוּ מִבְּנֵי לִוִי. ל ב וַיַּעַשׂ יִרְבְּעָם חֵג בַּחֲדָשׁ הַשְּׁמִינִי בַחֲמִשָּׁה-עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ כַּחַג אֲשֶׁר בִּיהוּדָה, וַיַּעַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ--כֵּן עָשָׂה בְּבֵית-אֵל, לְזָבַח לַעֲגָלִים אֲשֶׁר-עָשָׂה; וְהָעַמִּיד בְּבֵית אֵל, אֶת-כִּהְנֵי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה. ל ג וַיַּעַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר-עָשָׂה בְּבֵית-אֵל, בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בַּחֲדָשׁ הַשְּׁמִינִי--בַּחֲדָשׁ, אֲשֶׁר-בָּדָא מִלְבַד (מִלְבּו); וַיַּעַשׂ חֵג לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיַּעַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר ... ל ג אַחֵר הַדְּבָר הַזֶּה, לֹא-שָׁב יִרְבְּעָם מִדְּרַפּוֹ הַרְעָה; וַיֵּשֶׁב וַיַּעַשׂ מִקְצוֹת הָעָם, כִּהְנֵי בָמוֹת--הַחֲפֹץ וְיִמְלֵא אֶת-יָדוֹ, וַיְהִי כִּהְנֵי בָמוֹת. ל ד וַיְהִי בַדְּבָר הַזֶּה, לְחַטָּאת בֵּית יִרְבְּעָם; וְלִהְכָחִיד, וְלִהְשָׁמִיד, מֵעַל, פְּנֵי הָאֲדָמָה.

Jeroboam fortified Shechem in the hill country of Ephraim and resided there; he moved out from there and fortified Penuel. 26 Jeroboam said to himself, "Now the kingdom may well return to the House of David. 27 If these people still go up to offer sacrifices at the House of the LORD in Jerusalem, the heart of these people will turn back to their master, King Rehoboam of Judah; they will kill me and go back to King Rehoboam of Judah." 28 So the king took counsel and made two golden calves. He said to the people, "You have been going up to Jerusalem long enough. This is your god, O Israel, who brought you up from the land of Egypt!" 29 He set up one in Bethel and placed the other in Dan. 30 That proved to be a cause of guilt, for the people went to worship [the calf at Bethel and] the one at Dan. 31 He also made cult places and appointed priests from the ranks of the people who were not of Levite descent. 32 He stationed at Bethel the priests of the shrines that he had appointed to sacrifice to the calves that he had made. And Jeroboam established a festival on the fifteenth day of the eighth month; in imitation of the festival in Judah, he established one at Bethel, and he ascended the altar [there]. 33 On the fifteenth day of the eighth month—the month in which he had contrived of his own mind to establish a festival for the Israelites—Jeroboam ascended the altar that he had made in Bethel... Even after this incident, Jeroboam did not turn back from his evil way, but kept on appointing priests for the shrines from the ranks of the people. He ordained as priests of the shrines any who so desired. 34 Thereby the House of Jeroboam incurred guilt—to their utter annihilation from the face of the earth.

7. רמב"ם מורה נבוכים ג, לב

"שאינן מטבע האדם שיתחנך על שרות של עבדות בחומר ובלבנים... ואחרי כן מיד ירחץ את ידיו מלכלוכם ויילחם בבת אחת בילידי הענק"

8. מנחות קט ע"ב

תניא אמר ר' יהושע בן פרחיה בתחלה כל האומר עלה לה אני כופתו ונותנו לפני הארי עתה כל האומר לי לירד ממנה אני מטיל עלי קומקום של חמין שהרי שאול ברח ממנה וכשעלה בקש להרוג את דוד

Rabbi Yehoshua ben Perahya said: Initially, in response to anyone who would say to me: Ascend to the position of Nasi, I would tie him up and place him in front of a lion out of anger for his suggestion. Now that I have become the Nasi, in response to anyone who tells me to leave the position, I would throw a kettle [kumkum] of boiling water at him out of anger at his suggestion. It is human nature that after one ascends to a prestigious position he does not wish to lose it. As evidence of this principle, Saul initially fled from the kingship, as he did not wish to be king, as stated in the verse: "When they sought him he could not be found...Behold he has hidden himself among the baggage" (I Samuel 10:21–22). But when he ascended to the kingship he tried to kill David, who he thought was trying to usurp his authority.

9. בראשית רבה סז, ה

"הרשעים ברשות לבן: "אמר נבל בלבן... (תהילים י"ד, א); "ויאמר עשו בלבן... (בראשית כ"ז, מא); "ויאמר ירבעם בלבן..."; "ויאמר המן בלבן... (אסתר ו', ו) אבל הצדיקים – לבן ברשותן: "והנה היא מדברת על לבה... (שמ"א א', יג); "ויאמר דוד אל לבן... (שם כ"ז, א); "וישם דניאל על לבן... (דניאל א', ח). דומין לבוראן: "ויאמר ה אל לבן... (בראשית ח', כא)

10. תענית ל ע"ב

"עולא אמר: יום שביטל הושע בן אלה – (המלך האחרון בממלכת ישראל) פרוסודיות – (משמרות) שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים, שלא יעלו ישראל לרגל."

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

11. דהי"ב י"א, יג-טו

" והפנהנים והלויים אשר בקל ישראל התיצבו עליו (- על רחבעם) מכל גבולם. כי עזבו הלויים את מגרשיהם ואחזתם וילכו ליהודה וירושלם כי הזניחם ירבעם ובניו מכהן לה'. ויעמד לו פהנים לבמות ולשעירים ולעגלים אשר עשה.

The priests and the Levites, from all their territories throughout Israel, presented themselves to him. The Levites had left their pasturelands and their holdings and had set out for Judah and Jerusalem, for Jeroboam and his sons had prevented them from serving the LORD, having appointed his own priests for the shrines, goat-demons, and calves which he had made.

12. רש"י מל"א יב, לג

'בחֲדָשׁ הַשְּׁמִינִי' - דרש להם: הוא (- החודש השמיני) חודש האסיף, ובו ראוי החג להיות.

13. 'המקרא והמסורה', הרב ראובן מרגליות ע"מ נד-נט

" כאשר ידענו מחוקי קביעת השנה, שיכולים לעבר שנה ולהעביר חג המצות חודש שלם אם לא יבוא האביב בזמנו, כן דרש להם ירבעם שיכולים לעבר השנה בכדי שיהיה חג האסיף בזמנו. ההנחה שאין מעברין אלא את חודש אדר אינה מפורשת בתורה, אלא היא מדברי קבלה, אבל ירבעם... הרשה לעצמו לחלוק על כלל עקרוני זה... לא נפלאות אפוא שירבעם ברא חודש מלבו, כלומר עיבר את חודש אלול, ועל ידי זה הועברו החגים שבחודש השביעי לחודש השמיני לפי קביעת חכמי ישראל שלא הודו לו, שהם כינו את החודש ההוא "שמיני", בעוד שירבעם חשב אותו לשביעי, וקבע החג בט"ו בו ככתוב... לא שינה ירבעם אפוא את המפורש בתורה, כי אם חלק על אחת ההנחות המקובלות בעיבור השנה... וידע להטעים הנחתו לעבר את אלול למען שיהיה חג האסיף בזמנו, ובזה עלה לו להטות לב העם."

14. יוסף בן מתתיהו, קדמוניות היהודים, ספר שמיני ה 230

"בנה מזבח לפני העגל, ושימש בעצמו כהן גדול, ועלה עם כהניו למזבח."

15. תרגום השבעים למלכים א, י"ב

" ושישק נתן לירבעם את אנו אחות תחפניס הגבירה לו לאישה..."

16. מל"א יד

" א בעת ההיא, סלה אביה בן-ירבעם. ב ויאמר ירבעם לאשתו, קומי נא והשתפניתי, ולא ידעו, כי-אתי (את) אשת ירבעם; והלקת שלה, הנה-שם אחיה הנביא--הוא-דבר עלי למלה, על-העם הזה. ג ולקחת בידך עשרה לחם ונקדים, ובקבוק דבש--ובאת אליו; הוא יגיד לך, מה-יהיה לנער. ד ותעש כן, אשת ירבעם, ותקם ותלך שלה, ותבא בית אחיה; ואחיהו לא-יכל לראות, כי קמו עיניו משיבו. ה ויהוה אמר אל-אחיהו, הנה אשת ירבעם באה לדרש דבר מעמך אל-בנה כי-חלה הוא--כזה וקזה, תדבר אליה; ויהי כבאה, והיא מתנכרה. ו. ויהי כשמע אחיהו את-קול רגליה, באה בפתח, ויאמר, באי אשת ירבעם; למה זה, את מתנכרה, ואנכי, שלוח אליך קשה. ז. לכי אמרי לירבעם, כה-אמר יהוה אלהי ישראל, יען אשר הרמתיה, מתוך העם; ואתנך נגיד, על עמי ישראל. ח ואקרע את-הממלכה מבית דוד, ואתנה לך; ולא-היית כעבדי דוד, אשר שמר מצותי ואשר-הלך אחרי בכל-לבבו, לעשות, רק הישר בעיני. ט ותרע לעשות, מפל אשר-היו לפניך; ותלך ותעשה-לך אלהים אחרים ומסכות, להכעיסני, ואתי השלכת, אחרי גוף. י. לכן, הנני מביא רעה אל-בית ירבעם, והכרתי לירבעם משתין בקיר, עצור ועזוב בישראל; ובערתי אחרי בית-ירבעם, כאשר יבער הגלל עד-תמו. יא המת לירבעם בעיר, יאכלו הכלבים, והמת בשדה, יאכלו עוף השמים: כי יהוה, דבר. יב ואת קומי, לכי לביתך; בבאה רגליך העירה, ומת הילד. יג וספדו-לו כל-ישראל, וקברו אתו--כי-זה לבדו, יבא לירבעם אל-קבר: יען נמצא-בו דבר טוב, אל-יהוה אלהי ישראל--בבית

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

יָרְבֵּעַם יָד וְהָקִים יְהוָה לֹא מֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר יִכְרִית אֶת-בֵּית יָרְבֵּעַם זֶה הַיּוֹם; וּמָה, גַּם-עַתָּה טו וְהָקָה יְהוָה אֶת-יִשְׂרָאֵל, כְּאֲשֶׁר יִנּוּד הַקְּנָה בְּמִיָּם, וְנִתַּשׁ אֶת-יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לְאַבְרָהָמָה, וְזָרַם מֵעֵבֶר לְנֶחֱר: יַעֲן, אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת-אֲשֵׁרֵיהֶם-מִמְּכַעֲסִים, אֶת-יְהוָה טז וַיִּתֵּן, אֶת-יִשְׂרָאֵל--בְּגִלְלַת חַטָּאוֹת יָרְבֵּעַם, אֲשֶׁר חָטָא, וְאֲשֶׁר חָטְיָא, אֶת-יִשְׂרָאֵל יז וַתִּקַּם אִשְׁתּוֹ יָרְבֵּעַם, וַתִּלְךָ וַתָּבֵא תִרְצָתָהּ; הִיא בָּאָה בְּסֶף-הַבַּיִת, וְהִנֵּעַר מֵת יח וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ וַיִּסְפְּדוּ-לוֹ, כָּל-יִשְׂרָאֵל: כְּדַבֵּר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר, בְּיַד-עַבְדּוֹ אַחִיָּהוּ הַנָּבִיא יט וַיִּתֵּר דִּבְרֵי יָרְבֵּעַם, אֲשֶׁר נִלְחַם וְאֲשֶׁר מָלַךְ: הִנֵּם כְּתוּבִים, עַל-סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים--לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל כ וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יָרְבֵּעַם, עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה; וַיִּשְׁכַּב, עִם-אֲבֹתָיו, וַיִּמְלֶךְ נָדָב בְּנוֹ, תַּחְתָּיו ."

1 At that time, Abijah, a son of Jeroboam, fell sick. 2 Jeroboam said to his wife, "Go and disguise yourself, so that you will not be recognized as Jeroboam's wife, and go to Shiloh. The prophet Ahijah lives there, the one who predicted that I would be king over this people. 3 Take with you ten loaves, some wafers, and a jug of honey, and go to him; he will tell you what will happen to the boy." 4 Jeroboam's wife did so; she left and went to Shiloh and came to the house of Ahijah. Now Ahijah could not see, for his eyes had become sightless with age; 5 but the LORD had said to Ahijah, "Jeroboam's wife is coming to inquire of you concerning her son, who is sick. Speak to her thus and thus. When she arrives, she will be in disguise." 6 Ahijah heard the sound of her feet as she came through the door, and he said, "Come in, wife of Jeroboam. Why are you disguised? I have a harsh message for you. 7 Go tell Jeroboam: Thus said the LORD, the God of Israel: I raised you up from among the people and made you a ruler over My people Israel; 8 I tore away the kingdom from the House of David and gave it to you. But you have not been like My servant David, who kept My commandments and followed Me with all his heart, doing only what was right in My sight. 9 You have acted worse than all those who preceded you; you have gone and made for yourself other gods and molten images to vex Me; and Me you have cast behind your back. 10 Therefore I will bring disaster upon the House of Jeroboam and will cut off from Jeroboam every male, bond and free, in Israel. I will sweep away the House of Jeroboam utterly, as dung is swept away. 11 Anyone belonging to Jeroboam who dies in the town shall be devoured by dogs; and anyone who dies in the open country shall be eaten by the birds of the air; for the LORD has spoken. 12 As for you, go back home; as soon as you set foot in the town, the child will die. 13 And all Israel shall lament over him and bury him; he alone of Jeroboam's family shall be brought to burial, for in him alone of the House of Jeroboam has some devotion been found to the LORD, the God of Israel. 14 Moreover, the LORD will raise up a king over Israel who will destroy the House of Jeroboam, this day and even now. 15 "The LORD will strike Israel until it sways like a reed in water. He will uproot Israel from this good land that He gave to their fathers, and will scatter them beyond the Euphrates, because they have provoked the LORD by the sacred posts that they have made for themselves. 16 He will forsake Israel because of the sins that Jeroboam committed and led Israel to commit." 17 Jeroboam's wife got up and left, and she went to Tirzah. As soon as she stepped over the threshold of her house, the child died. 18 They buried him and all Israel lamented over him, in accordance with the word that the LORD had spoken through His servant the prophet Ahijah. 19 The other events of Jeroboam's reign, how he fought and how he ruled, are recorded in the Annals of the Kings of Israel. 20 Jeroboam reigned twenty-two years; then he slept with his fathers, and his son Nadab succeeded him as king.

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

17. Motive Sick who seek God

רבקה " ויתרצצו הבנים בקרבה ותאמר: אם פן למה זה אנכי? ותלך לדרש את ה'." **אחזיה** "ויפל אחזיה בעד השבכה בעליתו אשר בשמרון ויחל וישלח מלאכים ויאמר אלהם: לכו דרשו בבעל זבוב אלהי עקרון אם אחיה מחלי זה... המבלי אין אלהים בישראל, אתם הלכים לדרש בבעל זבוב אלהי עקרון?! ולכן, פה אמר ה', המטה אשר עליה שם, לא תרד ממנה, כי מות תמות'.

בן הדד "ויבא אלישע דמשק, וכן הדד מלך ארם חלה ונגד לו לאמר: בא איש האלהים עד הנה. ויאמר המלך אל חזהאל: קח בידך מנחה ולך לקראת איש האלהים ודרשת את ה' מאותו לאמר: האחיה מחלי זה?"

חזקיהו "בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבוא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו: פה אמר ה': צו לביתך, כי מת אתה ולא תחיה." **אסא** – " ויחלא אסא בשנת שלוששים ותשע למלכותו ברגליו עד למעלה חליו וגם בחליו לא דרש את ה', כי ברפאים."

18. מצודת דוד מל"א יד, ב

"שני כסותך למען לא ידעו הרואים אשר את אשתי. כי חשב פן כשידעו אשר היא הולכת אל הנביא יחקרו לדעת מה דבר עמה ויהיה לו למוקש"

19. רד"ק מל"א יד, ב

" לפי שידע כי אחיה היה שונא אותו, לפי שסר מאחרי ה', אמר בלבו: אם ידע אחיה שהיא אשתי, לא יתנבא לי כי אם רע. לפיכך אמר לאשתי שתשתנה, כדי שלא יכירו כי היא אשתי ירבעם."

20. 'מקרא כפשוטו' /ארנולד אהרליך ברלין תר"ס, כרך ב 'דברי סופרים', עמ' 301–302.

"הוא דבר עלי למלך": לא אמר ירבעם אל אשתו את הדברים האלה, להגיד לה שאחיה השילוני המדבר עליו למלך – חפצו בו, ובגלל הדבר הזה יגיד לה מה יהיה לנער, שהרי אשת ירבעם מתנכרה. ועוד, שאחיה דיבר טוב על ירבעם על מנת שילך בדרכי ה' לעשות הישר בעיניו, והוא לא כן עשה. וירבעם אמר לאשתו ככתוב (– "הוא דבר עלי למלך") להגיד לה שאחיה נאמן לנביא, וכל אשר ידבר, בוא יבוא, שהרי דיבר עליו למלך – והוא מלך! ולמדנו מכאן דעת הראשונים (– הקדמונים) בנביא, והיא דעה זרה מאד: כי הדבר ברור שלא היו נותנים לנביא דעת הכול, לפי שאם כן, אין להתנכר אליו. וירבעם אומר שידע אחיה מה יהיה לנער, ולא ידע שהדורשת מאתו על דבר הנער היא אשת ירבעם?! ובכן, מה העלה ירבעם על דעתו? מחד, הוא מכיר בכוחו של הנביא הזה, שאליו הוא שולח את אשתו, לדעת את העתיד, שהרי הוא עצמו התנסה בכך, ועל כן הוא סומך על כל מה שיגיד ביחס למחלת בנו. מאידך, הוא מורה לאשתו להתנכר, וחושב שהנביא הזה לא ידע מי היא האישה ומי השולח אותה אליו?! והדעת (– הידיעה) שהיה ירבעם חפץ בה – נתן (– ייחס) לנביא; והדעת שלא היה חפץ בה – לא נתן לו. כי זה יצר לב האדם, להאמין במה שהוא רוצה בו, ולהפליג (– להרחיק) למה שאינו רוצה בו.

21. שמ"א ט, ט

" לפנים בישראל, פה אמר האיש בלקתו לדרוש א-להים: 'לכו ונלכה עד הר'אה' פי לנביא היום! קרא לפנים 'הר'אה'."

22. Motive: "The blind who 'sees' "

יעקב : " ועיני ישראל כבדו מזקן, לא יוכל לראות... וימאן אביו ויאמר: ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו ויזרעו יהיה מלא הגוים."

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

עלי הכהן: "ועלי שכב במקמו ועיניו החלו כהות, לא יוכל לראות... ויבן עלי פי ה' קרא לנער. ויאמר עלי לשמואל: לך שכב, והיה אם יקרא אלי, ויאמר: דבר ה' פי שמע עבדך."

23. 'מקרא כפשוטו' א' אהרליך, דברי סופרים, מל"א יד, יב.

"בשוב אשת ירבעם אל ביתה חיי בנה תלויים. והיא – אי אפשר לה שלא תשוב אל ביתה... והיא תמהר לשוב לראות את בנה החולה, ונפשה יודעת, שכמספר צעדיה – נשימות בנה. וכאשר תקרב אל פתח ביתה – כן תקרב שעתו למות."

24. מועד קטן כח ע"ב

מאי "דָּבָר טוֹב"? רבי זירא ורבי חנינא בר פפא: חד אמר, שביטל משמרתו (רש"י בספר מלכים: שהושיבו אביו שומר, שלא יעלה איש לרגל), ועלה לרגל. וחד אמר, שביטל פרדסאות (– משמרות) שהושיב ירבעם אביו על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל"

25. 'מקרא כפשוטו' א' אהרליך, דברי סופרים, מל"א יד, יג

"נחלקו בו הראשונים (– חז"ל)... ושניהם יקחו טעם המקרא הזה... ויביאוהו ממרחקים, והוא (– טעם המקרא) בנחת נשמע מתוך דברי הכתוב. וטעם הכתוב הזה מפורש לנו בסופו באמרו "בבית ירבעם", כי הוא מלמדנו שהדבר הטוב ימצא בבית ירבעם, ואביה, הוא אשר ימצא הדבר הטוב בבית אביו. ואם כן... הדבר הזה הוא שבחוליו של ירבעם אביו לדרוש את ה' מאת נביאו ולא דרש באלוהים אחרים כאחזיה בן אחאב (מל"ב א'), אף לא עשה כמעשה אסא מלך יהודה לדרוש ברופאים (דבה"ב ט"ז, יב)

26. מל"א ט

"א ויהי ככלות שלמה לבנות את בית ה'... וירא ה' אל שלמה שנית כאשר נראה אליו בגבעון. ג ויאמר ה' אליו שמעתי את תפלתך ואת תחנונתך... ד ואתה אם תלך לפני... ה והקמתי את כסא ממלכתך על ישראל לעלם... ו אם שוב תשובון אתם ובניכם מאחרי... והלקתם ועבדתם אלהים אחרים... ז והכרתי את ישראל מעל פני האדמה אשר נתתי להם..."

27. Motive those who seek A and found B

רבקה: "שני גוים בבטנה ושני לאמים ממעיה: פרדו וילאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר."

בלק: "ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה... ואגרשנו מן הארץ כי ידעתי את אשר תברך – מברך, ואשר תאר יואר."

שאל והאתונות: "ויאמר--הלוא כי-משחרף יהוה על-נחלתו, לנגיד... וצלחה עליך רוח יהוה, והתנבית עמם; ונהפכת, לאיש אחר"

שאל ובעלת האוב: "וישאל שאול בה' ולא ענהו ה' גם בחלמות, גם באורים, גם בנביאים."

אחאב: דרש נא כיום את דבר ה'... האלך על רמת גלעד למלחמה, אם אֶחָדְלָךְ? ... אם שוב תשוב בשלום, לא דבר ה' בי

יהורם: האין פה נביא לה' ונדרשה את ה' מאותו? ... ויאמר, כה אמר ה': עשה הנחל הזה גבים גבים. כי כה אמר ה': לא תראו רוח ולא תראו גשם והנחל הוא ימלא מים ושתייתם אתם ומקניכם ובהמתכם... ונקל זאת בעיני ה', ונתן את מואב בידכם... והפיתם כל עיר מבצר וכל עיר מבחור, וכל עץ טוב תפילו וכל מעיני מים תסתמו..."

בן הדד: קח בידך מנסה ולך לקראת איש הא-להים ודרשת את ה' מאותו לאמר: האתה מחלי זה... ויאמר אליו אלישע לך אמר לו

סיה תחיה. והראני ה' פי מות ימות... "מדוע אדני בכה?"... "פי מה עבדך הפלב כי יעשה הדבר הגדול הזה?"... "הראני ה' אתך מלך על ארם!"